

Tolnay Imre

Gondolatok papíron

Hazai és külföldi művészek papírmunkái a Vass-Gyűjteményben

➤ Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény Galériája, Veszprém

➤ 2010. július 30 – október 16.

■ A karakteres, egymást kiegészítő, erősítő vizuális együttállások és értékek méltón fémjelezhetik egy város kultúráját, akár önmagukban is. A középkori királynék városa, a barokk belvárossal, de igen színvonalas kortárs építészeti-belsőépítészeti terekkel is rendelkező Veszprém nem nyomul közepes fesztiválok egymásba érő láncolatával, csupán néhány, de erős kulturális pillérre (köztük persze fesztiválra is) épít. Ezek egyike a Vass-Gyűjtemény, amely most *A gondolat szépsége* címen papírra készült művekből szerepeltetett egy finoman pazar válogatást.

A jelen szelekció, de az egész Vass-gyűjtemény egyik markáns jellemzője, hogy a térben és időben egymástól akár távol is születő művek stiláris-spirituális párhuzamokat mutatnak és erősítenek fel egymásban kölcsönösen. A gyűjtemény emeleti keskeny termében például KONOK TAMÁS *Pajzs* című 1975-ös kréтарajza és DE VRIES 1990-91-es konceptuális, vagy inkább arte povera földdel dörzsölt papírjai színben-felületben mutatnak rokonságot. Az említett művészek, de az egész Vass-Gyűjtemény egyik erős vezérmotívuma a zeneiség, a ritmika, a szó legprogresszívebb értelmében.

RUPPRECHT GEIGER (1908-2009) *Vörös Veszprémnek* című, közelmúltbeli geometrikus szitanyomatai a kevesebb fényel bíró földszinti kis térben tüzes tömörségükkel érinti meg a kíváncsivá tett nézőt. A következő, egyre táguló és növekvő fényű termekben egyre szélesebb spektruma tárul fel a közelmúlt papíron jeleket hagyott hazai és európai művészetének. Nem a tradicionális cizelláltság, hanem a redukív, letisztult vizuális nyelv a jellemző, s ez talán a némileg közös vezérfo-

BRIDGET RILEY
Bassacs, 1997, vinil, papír, 67,7 × 87,2 cm

JAN VOSS
Figurant CVII, 2011, papír relief

nalának is tekinthető az amúgy változatos válogatásnak. A kiállítás meghívójának, plakátjának illusztrációját adó BRIDGET L. RILEY-grafika átlókba, ívekbe rendezett színgazdag nyomata méltón fémjelzi a tárlatot, de erős komponense a mű-repertoárnak még JAN VOSS összetettségében is egységes színes karton-reliefje. Hazai és nemzetközi téren ismert alkotók művei is gazdagítják az anyagot, így a Veszprémbe nemrég önálló kiállítással¹ szerepelt SEAN SCULLY művei. MEGYIK JÁNOS munkája két cím nélküli, pauszpapírra készült ceruzarajza és NÁDLER ISTVÁN friss vörös-fekete gesztusokból felépített *B.55.No.6* című művei erőteljes felületek a markáns életmű-jeleket felvonultató termekben. A szobrászatban is radikális, kísérletező utat bejárt CSÍKY TIBOR most szereplő grafikáin is örvénylő, pulzáló felületeket hozott létre az egyik alapvető grafikai elemből, a vonalból (*Erővonalak* 1-4, 1967). Itt is a ritmussal, a felületi-plasztikai törvényszerűségekkel lehetséges azonosulás kérdései hívták életre rajzait. Bak Imre, aki korábban emblematikussá érlelődött misztikus magánmitológiát épített fel festészetével, a közelmúltban egyre redukáltabb geometria felé fordult: munkáin egy ideje főként derékszögű motívumok szerepelnek, kontrasztos

¹ Sean Scully: *Érzelmek és struktúrák*. Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény, Veszprém, 2009. júl. 25 - okt. 25.

SEAN SCULLY
A # W 9716, 1998, papír, gvas

PETER HALLEY
Cím nélkül (kék cella) PHD 00-37 (7/6/99.3), 2000, papír, gvas

színfelületei egymásba strukturáltsága olykor téri atmoszférákba, történésekbe vonják be a nézőt. BARCSAY JENŐ mellett, akitől a hatvanas-hetvenes években készült vonalas rajzokat, makro-mikro képi minőségekké absztrahált táj-struktúrákat láthatunk, az ismert, Párizsban dolgozó, és ott is elhunyt szobrász, MARTA PAN (Pán Márta) egyik Veszprémben található, fekvő ellipszis fém-művének finom, könnyed rajza látható. A kis rajzok társaságában kis-méretű barnás rézkarc-hármasával jelenik meg DEIM PÁL ikonikus képi világa és a közelmúltban elhunyt HETEY KATALIN sajátos fémes geometriája, most súlyos, bartóki hangú grafikán, feketén fehér folt-vonalrendszerével. A zezugosságával együtt is impozáns terekből álló Vass-gyűjtemény emeleti termében több külföldi, némileg konceptuálisabb, matematikusabb indíttatású grafikai sorjáznak, egymással továbbra is jól kommunikálva, kiegészülve. A színelméleti munkásságáról ismert JOHANNES ITTEN-TŐL négy hármashangzat-modulációt látunk, derékszögű hálózatával is finom zeneiségű színesceruza-grafikáján. JIŘÍ KOLÁR 1982-es kollázsa Picasso *Ovidiusára* készült frivolán egyszerű, plasztikus papírmunka, HAÁSZ ISTVÁN cím nélküli, bársonyos derékszögű színmezőket társító pasztellje és ROBERT MANGOLD elegáns, ünnepélyes vörös-fekete-szürke rajzai, vázlatai színben is, ritmus-szemléletben is méltó rokonai egymásnak. A szokásosan elegáns, de meg-megújulni képes geometria fragmentumai felelgetnek SOL LEWITT (1928–2007) trapéz alakú fekete-fehér papírmunkája és JERZY GRABOVSKI (1933–2004) dombornyomott, merített papírra készült radikálisan tömör szerigráfiáján. A képiség kritériumainak alapkérdéseit, redukáltságának szélsőértékeit feszegeti FRED SANDBACK derékszögben közelítő vonalstruktúráival, KENNETH MARTIN milliméterpapíron egymást fedő vonalsík-struktúráival, ALAN CHARLTON szintén milliméterpapírra készített repetitív tanulmányával és WERNER HAYPETER is 2008-as hasított, hajtogatott papírra készült ceruza és akvarell-munkáján. T. MÜLLER 2001-es expresszív rácskompozícióin egyesíti geometriát a gesztussal, ANTONIO CALDERARA mértani felületeket feleltet meg egymással majdnem monokróm 1973-as szitanyomatain, míg CAMILLE L. GRAESER horizontális színmezőkből felépített tanulmányt készített „azonos színmenyiségeket tartalmazó szerkezetváltó színpárokhoz”. Azonos színpárok társítása is megfigyelhető eltérő geometriai viszonylatokban: AGNES MARTIN derékszögű háló rendszerbe, JEAN GORIN körrel „konfrontálódó” derékszögű koordinátákba viszi bele fekete-sárga színekettősét, BURGOYNE DILLER pedig mondrianos logikájú finom ceruza-színmezői centrumába helyezi az iménti koloritot (is).